

3. Кенінг Пітер. Репрезентація // Енциклопедія постмодернізму. – К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2003. – 503 с.
4. Ніч Р. Світ тексту: постструктуралізм і літературознавство / Переклад з польської Олена Галета. – Львів: Літопис, 2007. – 316 с.
5. Пьеге-Гро Н. Введение в теорию интертекстуальности: Пер. с фр. / Общ. ред. и вступ. ст. Г.К. Косикова. – М.: Издательство ЛКИ, 2008. – 240 с.
6. Пруст М. Заметки о литературе и критике // Против Сент-Бева: Статьи и эссе / Пер. с франц. Т.В.Чугуновой; Вступ. ст. А.Д.Михайлова; Комментар. О.В. Смолицкой, Т.В.Чугуновой. – М.: ЧеРо, 1999. – 224 с.
7. Суминова Т.Н. Художественная культура как информационная система (мировоззренческие и теоретические основания). М.: Академический прехт, 2006. – 383 с.

Аннотация. Е.И. Васильева. Специфика рецептивного процесса в условиях современной текстоцентрической парадигмы.

Трансформация классических принципов творческого процесса актуализирует переосмысление основ эстетической теории. Теоретические поиски XX ст. определяются утверждением лингвистической парадигмы, которая изменяет традиционные отношения между текстом и действительностью. Статья посвящена раскрытию роли реципиента в условиях акцентирования интертекстуальной природы искусства.

Ключевые слова: эстетика, искусство, творчество, текст, рецепция, интертекстуальность.

Annotation. K.I. Vasylyeva. The specific character of receptive process under conditions of modern text-central paradigm.

Transformation of the classical principles of the creative process actualizes rethinking the foundations of aesthetic theory. Theoretical search of XX-th century are determined by the approval of the linguistic paradigm, which changes the traditional relationship between text and reality. This paper is devoted to disclosing the role of the recipient in circumstances where the intertextual nature of art is emphasized.

Keywords: aesthetics, art, creation, text, reception, intertextuality.

Надійшла до редколегії 08.10.2009 р.

УДК: 177.72

І.Ю. Максимова

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ «Я – ТИ» ВІДНОШЕННЯ У ТРАДИЦІЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ СПОВІДІ

Стаття присвячена проблемам візуалізації сповідальної традиції у католицизмі та православ'ї. Візуалізація розглядається як необхідна передумова входження у діалогічний простір „Я – Ти” відношення, де Я,

приваблене таємничістю Абсолютного Ти, вважає за потрібне очиститись від попереднього егоїстичного досвіду структурування світу, та покавшись, виробити новий етос.

Ключові слова: *сповідь, сповідальна традиція, етос, „Я – Ти” відношення, візуалізація.*

Говорять, що краще один раз побачити, ніж сто раз почути. Така позиція може бути визнана перспективною і для сфери міжлюдської комунікації. Візуалізація „Я-Ти” відношення допомагає людині визначити ті аспекти стосунків, які неможливо вербалізувати. Також можна зауважити, що візуалізація надає нового поштовху, глибини взаємодії та відкриває нові аспекти міжлюдських стосунків.

У релігійних практиках католицизму, та, особливо, православ'я візуалізації надається велика увага, адже сприймаючи втілення певного релігійного положення, віруючий краще його усвідомлює.

Глобалізаційні процеси та пришвидшення обміну інформацією призводять до того, що, не маючи змоги уявити, візуалізувати для себе нову інформацію, людина губиться в інформаційному просторі, може не звернути уваги на візуальне запрошення Іншого до входження у простір діалогу, тому й сприймає входження до нього як просто формальність, не зважаючи на прихований сенс такого відкриття перед іншим.

Зважаючи на той факт, що саме у християнстві, а, точніше у православ'ї та католицизмі сповідальна традиція заснована на тому, щоб ввійти у простір діалогу зі священником та каятись, відкриваючи внутрішній світ у бажанні дійсно очиститись від гріхів та виробити новий етос, а не просто відбутися формальність, описана вище проблема суттєво впливає на вироблення особистісного етосу під час сповіді.

Взагалі, проблематика сповіді є досить дослідженою. Цей процес був у сфері зацікавлення багатьох мислителів, починаючи від християнської патристики та завершуючи сучасністю. Серед засновників сповідальної традиції католицизму та протестантизму ми можемо назвати Аврелія Августина, П'єра Абеяра, Тому Аквінського, Мартіна Лютера та ін.

Прозвістником популярного зараз розуміння сповіді як інтимної розповіді звичайної людини, а не потужного інструменту формування етосу є Ж.-Ж. Руссо.

Представники філософії діалогу звертали увагу на сповідальність простору діалогу. Відкритість та беззахисність Я перед таємничим Ти у філософії Е. Левінаса несе в собі елементи сповідального відношення.

Ми не можемо також не відмітити роботу Санкт-Петербурзького філософа Душина О.Е., який звернувся до взаємовпливу сповіді та сумління, загостривши увагу на соціокультурних та економічних особливостях історичного розвитку процесу сповіді.

Мета статті – визначити роль та місце візуалізації „Я – Ти” відношення у сповідальному процесі, та, взагалі, у католицькій і православній сповідальних традиціях.

Для досягнення мети потрібно звернути увагу на наступні завдання. Необхідно визначити особливості візуалізації „Я – Ти” відношення у сповідальній традиції католицизму та православ'я, розглянувши вплив візуалізації такого типу на протікання діалогу між тим, хто кається, та священником. Потрібно визначити тип такого діалогу та окреслити візуалізаційні особливості перетікання горизонтального діалогу у вертикальний при формуванні нового етосу у цьому процесі.

„Нема Іншого, настільки ж благого та милостивого, як Бог, але навіть він не прощає того, хто не покався. [...] Всю множину Божих заповідей можна звести до одного начала – покаюння. [...] Ми засуджуємось не за множину гріхів, а за те, що відмовляємось каятися. [...] І для великих, і для малих – покаюння залишається нездійсненим до самого смертного часу” [5, 39].

На основі зацитованого ми можемо зазначити, що покаюння та сповідь займають дуже важливе місце у християнській традиції, особливо у православ'ї та католицизмі.

Для візуалізації сповідальної традиції застосовувались такі яскраві образи як пекло, чистилище, Страшний Суд, тощо. Однак, ці візуальні елементи-образи покликані привести людину до усвідомлення необхідності покаюння, проілюструвати тезу, з якої Ісус Христос та Іоанн Хреститель починали проповіді: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне” [Мф 3, 2; 4, 17]

Ці елементи є тільки підготовкою свідомості віруючого для входження у простір сповідального діалогізму, до того, що потрібно відкритися перед Господом та розкаятись у вчинених гріхах, виробивши новий етос, за допомогою якого людина буде здатна чітко бачити власні гріхи. Практика візуалізації сповіді пройшла довгий історичний розвиток від загальної сповіді, що було характерно для сповідальних традиції іудаїзму і звідти перейшло до раннього християнства, до персональної таємної сповіді, де мають місце особливі техніки візуалізації „Я – Ти” відношення, що покликані до створення особливого відчуття у того, хто кається.

Якщо звертатись до сповідальних практик католицизму, слід зазначити, що публічна сповідь, з якої зароджувалась ця традиція, яскраво візуалізувала те, що кожна людина є грішною, а також зміцнювала зв'язки громади, дозволяючи у ближньому, такій же грішній людині, як саме Я, розгледіти не тільки інше Ти, а й відблиски Абсолютного Ти.

З введенням таємної сповіді принципи візуалізації суттєво змінились. Передували такому нововведенню як духовні, так й соціо-економічні передумови. Серед духовних передумов ми можемо вказати необхідність боротьби з ерессю катарів, а соціо-економічні найбільш яскраво представляють прагнення Церкви контролювати банківську справу, торгівлю, тощо. Для реалізації цих завдань, візуалізація сповіді суттєво

ускладнювалась, до неї вводились елементи, які мали на меті трансформацію свідомості. „Практика проповіді стала тонким інструментом психологічного впливу на розум простих віруючих, в ній використовувались витончені методи масового гіпнозу, трансформації свідомості, переходу до особливих екстатичних станів, коли маси людей ставали повністю залежними від проповідника. За суттю, вона була своєрідним спектаклем, який розігрувався перед сотнями та тисячами віруючих [2, 52]. Такий психологічний вплив змушував людей замислитись, усвідомити власну гріховність, зрозуміти, наскільки вони далекі від божественного світла та усвідомити необхідність покаяння. Візуалізація „проповіді прикладом” викликала у людей співчуття, сміх, сльози та мало контрольований порив до покаяння. Відкриття потаємності „Я – Ти” відношення, вертикального діалогу у проповіді була основою для того, щоб людина відчула провину та усвідомила необхідність розкаяння.

Візуалізація самого процесу сповіді також змінилась з введенням таємної сповіді. Конфесіонал – невелике дерев'яне приміщення, яке використовується для сповіді у католицизмі, розділене дерев'яною решіткою, по один бік якої або сидить, або стоїть на колінах той, хто сповідується, а по іншу знаходиться священник. Цікавим є те, що віруючий не може бачити священника, що створює ситуацію діалогу не з живою, грішною людиною, а з сутністю, яка має право судити та виносити вирок, що суттєво впливає на вид сповідального діалогу.

„У сповідальні священник займає місце Бога та має виносити рішення з усіх питань, які ставлять перед ним; його юрисдикція розповсюджується на кожний акт життя, він встановлює не тільки достоїнство душі, але й легітимність того, що пенітент міг вчинити чи залишити не вчиненим; ніяка справа не була занадто складною, ніякі соціальні відношення не були занадто делікатними для того, що бути втаємниченими від його судження; від нього залежало майбутнє віруючого і в цьому світі, і в світі іншому, бо Церква приймала на себе керування як життями, так і душами своїх підопічних” [2, 61].

Така візуалізація замкненості, відсутності простору та присутності сутності, у звертанні до якої потрібно повністю відкритись, при цьому не бачачи обличчя, особливо підкреслює замкненість людини у власному гріховному стані. Яскравою є візуалізація гласу Божого, який уособлює священнослужитель, якого треба слухатись і перед яким потрібно бути повністю щирим, відповідати на його запитання: „Де Ти?”. Розуміння того, що поки ти знаходишся у цьому стані (стані гріховності), ти не можеш бачити Божого світла приходить до Я з пригадуванням того, що він чув на проповіді, та веде до твердої впевненості в тому, що потрібно покаятись, щоб очиститись. Цьому також сприяє впевненість Я в тому, що є істинним висловлювання Св. Франциска: „Я не усвідомлюю за собою ніякого гріха, якого я б не спокотував сповіддю та каяттям” [2, 43].

Наступною особливістю візуалізації „Я – Ти” відношення у сповідальній традиції католицизму є те, що людина обов’язково повинна понести покарання, яке, користуючись особливою літературою, їй призначає її духівник. Слід наголосити на тому, що тут можна спостерігати типову ситуацію вертикального діалогу. Це той самий діалог, коли Я має відповідати на запит Ти, яке залишається для Я таємничою сутністю, милість якої потрібно заслужити, відкрившись на запит Ти.

Традиція таємного покаяння у православ’ї була започаткована у 17 ст. та має низку суттєвих відмінностей від покаяння у католицизмі. Насамперед слід звернути увагу на те, що священник неопосередковано знаходиться поряд з тим, хто кається.

Особливістю процесу візуалізації „Я – Ти” відношення у православ’ї є горизонтальне спрямування діалогу. „Ти” тут – не суддя, а брат-свідок.

„Коли ти, пресвітере, сина свого духовного сповідуєш, то повинен ти говорити: „Богу ти, чадо, сповідуєшся, якого гріхами прогнівив, а я служитель його недостойний та свідок твого покаяння. Нічого не приховай, не соромся, не бійся, понеже троє тільки тут нас: Бог, перед Яким ти грішний, Який всі твої гріхи так, як вони були зроблені, цілковито знає; понеже Бог всюди є, і у всякому місці, і де що ти робив, чи говорив, чи думав погане, чи гарне, Він тут був і усе те досконало знає, і нині з нами є, тільки єдиного твого сповідання самовільного очікує. Ти сам також свої гріхи знаєш. Не соромся ж виговорити всіх, яких робити не соромився. Я – третій, тобі подобострасний, така ж людина як і ти, тому нема чого соромитись” [3, 6].

Проте, основною особливістю візуалізації процесу сповідального „Я – Ти” відношення є той факт, що священник психологічно сприймається не як таємничий Глас Абсолютного Ти, як ми це могли спостерігати у сповідальній традиції католицизму, а як людина-свідок покаяння. На створення цього образу спрямоване й те, що людина може бачити священника, а також та поза, яку він приймає, коли вислуховує сповідь – він (священник) або сидить разом з тим, хто кається (грецька традиція), або стоїть (руська традиція). Така візуалізація сприймається як факт того, що священник тільки засвідчує перед Господом, що каяття відбулось, а сама сповідь, її істинність йде тільки від того, хто кається.

„Знаком того, що гріх вибачено слугує те, що він вже не робить ніякої дії у серці твоєму і ти забув про нього так, що у розмові ближніх про подібні гріхи не відчуваєш ніякого співчуття до нього, як чужого тобі. Це означає, що ти помилувався. Навпаки, погана ознака, якщо співчуття до гріха продовжує жити в тобі і діяти... Плач, засмучуйся, відчувай себе хворим через такий стан, доки не виклопочеш милості у Бога” [6, 137-138]

Тобто, зцілення людської волі, душі, вироблення в собі нового етосу – це справа самої людини. На це спрямована і візуалізація самого процесу сповіді. Священник може засвідчити те, що покаяння відбулося, окреслити межі простору покаянного „Я – Ти” відношення, але не може завершити процес

формування цього простору і майже не впливає на процеси подальшого розвитку цього простору. У подальшому людина, намагаючись отримати пробачення гріхів, виробляє сама в собі, звертаючись до Бога у молитвах, такий етос, який дозволив би їй вчасно бачити гріх.

Тому візуалізація має продовжитись задля того, щоб допомогти людині формувати та розвинути простір покаянного етосу. Перебуваючи у горизонтальному діалозі з братом-свідком, роль якого виконує духівник, людина повинна побачити у іншій людині присутність Бога. „Впевненість в тому, що ми в сповіді та спокутуванні своїх гріхів маємо справу не з самими собою, але з Богом живим, дарується нам через брата. Брат розриває сіті самообману. Хто визнає власні гріхи перед братом, той знає, що має справу вже не з самим собою, він бачить у іншій людині присутність Бога” [1, 106]

Розкриваючись при входженні у діалог з братом, усвідомлюючи, що Інший несе в собі іскру Божу, спостерігаючи присутність Бога у Іншому, Я починає довіряти Ти, намагається смирити власні пристрасті, щоб Ти брата відчуло комфорт та розкрилося для духовного діалогу з Я, вказало Я шлях до Абсолютного Ти, перевело горизонтальний діалог в площину вертикального та допомогло отримати спасіння. „Упокорювання та покаяння, що народжується з нього – єдина умова, за якої приємлиться Христос. Це єдиний етичний стан, з якого можна приступити до Христа, освоїтись йому...” [7, 182].

Ми бачимо, що перейти до вертикального діалогу з Абсолютним Ти можна тільки упокорившись та розкрившись перед іншим Ти, знайшовши з ним гармонію, покаявшись при його свідочстві та розгледівши в ньому (а значить і в собі) присутність іскри Божої.

Таким чином, ми можемо зауважити, що основна відмінність у візуалізації сповідальної традиції у католицизмі та православ'ї розкривається у тому, яким чином відбувається вироблення етосу та входження у простір діалогу. Взагалі, таке входження є досить проблематичним, адже Я має відчувати довіру до Ти, Ти повинно приваблювати його своєю таємничістю. У сповідальних практиках католицизму ми можемо побачити класичний приклад такого відношення. Ти, до якого звертається Я, намагаючись сповідувати гріхи, є візуалізацією Абсолютного Ти, Я не може побачити його, відчути, що це Ти є братом-свідком. У православ'ї шлях до прощення є більш складним. Спочатку той, хто кається має без сорому вийти у горизонтальний діалог з братом, довірити йому свої гріхи, розповісти про них, тобто розкрити власний внутрішній світ, а вже потім, намагаючись виправитись, щоб забути про гріх, та щоб гріх не знаходив більше співчуття до інших, хто його вчиняє, у його душі, вступає у неперервний вертикальний діалог з Абсолютним Ти, звертаючись до нього у молитвах, намагаючись вчиняти так, щоб бачити власні гріхи.

Звертаючи увагу на вищесказане, ми можемо наголосити на тому, що процес візуалізації сповідальної традиції є важливим для формування покаянного етосу. Людина має відчути, що вона вчинила неправильно та має

відчути необхідність покаятись. До цього її може підштовхнути досить багато різноманітних ситуацій, адже процес усвідомлення власної гріховності не є одномоментним. Особливо дієвим, є, звичайно проповідь. Під час проповіді особистість замислюється над том, що показується їй, викликає чи то сміх, чи то сльози та починає приміряти вищезгадані процеси на себе. Однак, більшість того, про що говорилось під час проповіді володіє досить особливою логікою, яку неможливо пояснити собі за допомогою певних формально-логічних побудов, отже, на сцені з'являється таємниця. Простір постає як порожнеча, однак порожнеча, яка здатна однаково, на рівних засадах прийняти в себе будь-яку річ, будь-яку істоту. Щось Інше з'являється випадково для Я, причому з'являється так, що Я не може усвідомити чим це Інше є, воно, поки що, по той бік світла, темряви та життя взагалі, отже, засвідчує себе як загадка. Причому, на запити Інше не відповідає, породжуючи навкруги себе простір мовчання, яке не може зрозуміти Я, намагаючись пояснити собі іншість Іншого, вписати його у звичні категорії, надати йому якогось місця відносно лінійної системи координат. „Ми хотіли б протиставити міфіві про Одисея, що повертається на Ітаку, історію Авраама, який назавжди полишив свою батьківщину заради ще незнайомої землі і навіть заборонив слугі приводити свого сина у цю вихідну точку” [4, 39]. Рух цей є незворотнім, хоча Я ще не розуміє основних характеристик цього процесу. Я просто прагне розкрити цю таємницю, вписати нове інше у власну систему координат, пояснити собі це Інше та зробити його простим та зрозумілим.

Однак, інше залучає собі на допомогу низку візуалізацій, які Я не розуміє, однак відчуває, що й вони є таємницею, яку належить розкрити. Разом з тим, особистість відчуває віяння поцейбічного егоїстично налаштованого людського життя, яке стає основою для відділення людини від таємничого Іншого, запирає її тільки у власному бутті, не даючи потрапити за межі замкненого простору буття Я. Людина розуміє, що піддавшись цим егоїстичним мотивам вона може втратити себе як Я, та не зможе відкрити Іншого, розкрити та зрозуміти ту низку візуалізацій, які так її цікавлять. Тому вона починає шлях до Іншого.

Бажання, таким чином, веде людину до зовсім іншого, Абсолютно Іншого. Я не бажає повернення, Інше кличе його, і людина розуміє, що повернення неможливе, адже воно спустошить Я, а не наповнить його. Наповнити може те саме Інше, яке поки що залишається таємницею.

Таке прагнення до Іншого стає причиною виходу Я за межі того, що було раніше, виводить з старого простору, за межі будь-якої цілісності. Втрата цілісності та старих засобів пояснення дійсності змушує людину шукати нові шляхи пояснення, при цьому не забуваючи рухатись до Іншого. Після втрати цілісності егоїзму, в сфері якого раніше існувало Я, і яке було населене примарами-Ти, яких для власної втіхи створювало Я, Я розуміє, що з точки погляду Абсолютного Іншого, до якого Я прагне як до Абсолютного Ти, все було неістинним, а отже гріховним.

Але Абсолютне Інше так просто не вдається перетворити на Абсолютне Ти, його неможливо зробити власним, пояснити за допомогою того категоріального апарату, що їм володіє Я.

І тому, під час зустрічі з іншим Ти, яке, як вважає Я, краще розуміє таємничу Абсолютну Іншість, Я намагається узнати від Ти про неї. Задля цієї мети, Я запрошує Ти у горизонтальний діалог, ставлячи Ти це питання та очікуючи відповіді. Однак, Ти наголошує на тому, що неопосередковане пізнання цієї Іншості неможливо, діалог з нею володіє низкою особливостей і до нього потрібно підготуватись. Я, розповідаючи Ти про те, що було раніше, про власні гріхи, намагається розкритись і перед Абсолютним Іншим, перебуваючи перед ним у цілковитий відкритості. Це і є підготовка до вертикального діалогу з Абсолютним Іншим. Спокутувавши те, що було раніше, „Я” намагається зрозуміти Інше, отримати від нього якийсь знак, що свідчив би про готовність до вертикального діалогу у мовчанні. „Я” вважає, що саме це потрібно для того, щоб етичні принципи Іншого були прийняті „Я” як основа світогляду. Прийняття основ світогляду та власного етосу, насамперед, є необхідним для розкриття Іншого перед „Я” як Абсолютного Ти. Таке переосмислення власних етичних позицій, в свою чергу, допомагає побачити і в Інших відблиски цього Абсолюту та зрозуміти їх, ввійти в діалог з ними та більше не відчувати прірви егоїзму, не населяти світ примарами Ти замість справжніх Ти.

Візуалізація сповідальної традиції допомагає Я зрозуміти, що абсолютне Ти неможливо автентично осягнути, однак, воно може допомогти Я структурувати світ, давши йому власні етичні категорії, допомагаючи сформувати власний етос за допомогою вертикального діалогу у мовчанні.

Отже, візуалізація „Я – Ти” відношення у сповідальній традиції відіграє дуже велику роль, допомагаючи наглядно продемонструвати Я замкненість його буття, та звертаючи увагу Я на те, що під час спроб розуміння Інших з позиції власного егоїзму, Я не може правильно зрозуміти іншість Іншого як загадку, населяючи світ примарами-Ти замість справжніх Ти. Розуміння цього виводить Я за межі власної минулої ідентичності, яка з погляду шляху до Іншого, намагання розгадати цю загадку, здається гріховною. Гріховність власного егоїстичного минулого веде Я до іншого Ти, яке розкриває перед Я у проповіді деякі аспекти таємничої іншості Абсолютного Іншого, а значить, може допомогти у визначенні власного місця у цій структурі. Для того, щоб інше Ти правильно зрозуміло ситуацію втрати самоїдентичності, яка була спричинена усвідомленням власної гріховності, Я потрібно розкритись перед Ти, вступити з ним у відношення сповідального діалогу.

Потрібно відмітити, що згадані нами на початку роботи візуальні символи пекла, Страшного Суду, тощо, жахаючи Я, прискорюють процес його розкриття перед Ти.

Розкрившись перед іншим Ти, покаявшись при його свідочстві перед Абсолютним Іншим, Я починає бачити шлях до цієї таємничої іншості, але не

для того, щоб структурувати чи пояснити її, а для того, щоб злитися з нею, та вчиняти так, щоб іншість Іншого була цінніша для нього, ніж власний егоїзм. Так виробляється новий етос.

Різниця візуалізації сповідальної традиції православ'я та католицизму виявляється здебільшого в тому, який тип діалогу вона програмує. Католицизм, здебільшого, звертається до суто вертикального діалогу, розкриття Я перед таємничим Іншим, якого Я чує, однак не може, та й не прагне побачити. Православна ж традиція, передбачає введення людини до вертикального діалогу у мовчанні через горизонтальний діалог з іншим, але земним Ти, розкриття перед ним, що передує розкриттю перед Абсолютним Іншим та вироблення іншого етосу, що дозволяв би Я бачити паростки егоїзму старого типу світовідношення та вчасно сповідуватись перед Ти в цьому.

Література

1. Бонхоффер Д. Жить вместе. – М.: Триада, 2000. – 185 с.
2. Душин О.Э. Исповедь и совесть в западноевропейской культуре XIII-XVI вв. – СПб.: Изд-во Санкт-Петербургского государственного университета, 2006. – 156 с.
3. Задонский Тихон. Прибавление к должности священнической о тайне святого покаяния. – М., 1994. – Т.1
4. Левінас Е. Між нами, дослідження думки-про-іншого. – К.: Дух і Літера, 1999. – 294 с.
5. Прп. Марк Подвижник. Слово к Николаю иноку. – Б.м.: Сретенский монастырь, 2000. – 147 с.
6. Творения Святого Игнатия. Отечник. Авва Исайя, п. 21-23. – Б.м.: Сретенский монастырь, 1999. – 327 с.
7. Творения Святителя Игнатия (Брянчанинова). – СПб., 1995. – Т. 4. – 352 с.

Аннотация. И.Ю. Максимова. Визуализация «Я – Ты» отношения в традиции христианской исповеди.

Статья посвящена проблемам визуализации исповедальной традиции в католицизме и православии. Визуализация рассматривается как необходимая предпосылка вхождения в диалогическое пространство отношения «Я – Ты», где Я, которого привлекает таинственность Абсолютного Ты, считает необходимым очиститься от прежнего эгоистичного опыта структурирования мира, и, покайсявшись, развить в себе новый этос.

Ключевые слова: исповедь, исповедальная традиция, этос, отношение «Я – Ты», визуализация.

Annotation. I.Yu. Maksymova. Visualization of “I – You” relations in confessional tradition of Christianity.

Article is devoted to problems of visualization in confessional tradition of Catholicism and Orthodoxy. Visualization is considered as the necessary

precondition of occurrence in dialogical space. Mystery will be cleared former selfish experience of structuration of the world. All this is the way of developing a new ethos.

Keywords: *a confession, confessional tradition, ethos, the «I – You» relation, visualization.*

Надійшла до редколегії 20.10.2009 р.

УДК 130.2: 7.038: 164.02

Е.И. Астапова-Вязьмина

СЕМАНТИКО-СЕМИОТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КОНЦЕПЦИИ ИСКУССТВА ПАУЛЯ КЛЕЕ

В статье в контексте концепции искусства Пауля Клее интерпретируется абстрактное живописное произведение с точки зрения его онтологического статуса, механизмов конструирования и условий формирования смыслов при его создании и восприятии.

Ключевые слова: *абстракционизм, онтологический статус нефигуративного произведения искусства, теория живописных средств П.Клее.*

Мир человека, главным образом, определяется как мир значений. И назван мир "человеческим" может лишь в той мере, в какой он что-либо означает. И поэтому анализ феномена абстрактного живописного текста в концепции искусства Пауля Клее, к сожалению, не до конца раскрытый с философской точки зрения, открывает новые возможности осмысления абстракционизма как неотъемлемой составляющей "жизненного мира" современного человека.

Творческому наследию Пауля Клее посвящены работы Б. Маркса, Р. Хоппе-Саилера, Т. Остервольда, У. Бишоффа, С.Пеетца и др. В предложенном нами ракурсе исследования, опираясь на концепцию искусства самого Пауля Клее, в контексте концепции знака, означаемого и означающего при выявлении специфики коммуникации между абстрактным произведением искусства и зрителем, **целью статьи** является интерпретация абстрактной композиции с точки зрения ее онтологического статуса, механизмов конструирования и условия формирования смыслов при восприятии нефигуративного произведения искусства.

В 1920 году в сборнике "Schöpferische Konfession" ("Творческое кредо") появилась статья П.Клее, где он впервые манифестирует современное искусство тезисом: "Искусство не изображает видимое, а делает видимым" [9,30], объясняя свое понимание создания произведения. Автор акцентирует внимание на том, что природа графического искусства легко располагает к абстракции. Характер образа одновременно смутен, и поэтому имеет свойства волшебной сказки, и, вместе с тем, изображает себя очень определенно. Чем